

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**OCHRANA PRÁV DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ
V ČR**

Autor práce: Andrea Chvojková

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

CHVOJKOVÁ, A. *Ochrana práv duševního vlastnictví v ČR : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 56 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: duševní vlastnictví, autorské právo, průmyslové vlastnictví, ochranná známka, průmyslový vzor, trestní zákoník

Zvolené téma je bezesporu aktuální, a to zejména v souvislosti s aktuálním rozsahem padělání ochrannými známkami označeného zboží. V současnosti tato trestná činnost zahrnuje téměř všechny oblasti lidského života, vedle oděvů se jedná např. o elektroniku, hračky, potraviny, nápoje, léky, parfémy, součástky do automobilů, stavební materiály apod.

Za využití odborné literatury provedla autorka obecnou charakteristiku práva duševního vlastnictví, přičemž blíže rozpracuje obsah ochranných známek a průmyslových vzorů, a to zejména se zaměřením na ochranu těchto práv prostředky trestního práva.

V rámci metodické části bakalářské práce je zpracován algoritmus postupu celních orgánů při detekci padělaného zboží. Autorka zde využila své praktické zkušenosti a znalosti. V této souvislosti bylo upozorněno na praktické problémy z praxe a nastíněny možnosti jejich řešení.

ABSTRACT

CHVOJKOVÁ, A. *Protection of intellectual property in the Czech Republic : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 56 p. Supervisor : JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: intellectual property, copyright, industrial property, mark, desing, criminal code

The chosen theme is current, in particular in connection with the current scope of counterfeiting trade marks. Currently crime covers almost all areas of human life, such as clothing, electronics, toys, food, drink, medicines, perfumes, parts of cars, construction materials, etc.

Using the professional literature, the author made a general characteristic of intellectual property law, elaborating the content of trademarks and industrial desings more closely, especially with a view to protecting these rights by means of criminal law.

In the framework of the methodological part of the bachelor thesis, the algorithm of the procedure of the customs authorities for the detection of counterfeit goods is elaborated. The author used her practical experience and knowledge here. In this context, practical practical problems were highlighted and the possibilities of their solution were outlined.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Právo duševního vlastnictví	11
2.1 Základní pojmy, týkající se duševního vlastnictví	11
2.2 Přehled duševního vlastnictví.....	13
2.2.1 Autorské právo	13
2.2.2 Právo průmyslového vlastnictví.....	15
2.3 Úřad průmyslového vlastnictví České republiky	16
3 Ochranné známky.....	17
3.1 Funkce ochranné známky	17
3.2 Druhy ochranné známky	18
3.3 Vznik a zánik ochranné známky.....	20
4 Průmyslové vzory	21
4.1 Vznik průmyslového vzoru	21
4.2 Doba a zánik průmyslového vzoru.....	22
5 Analýzy skutkových podstat TČ podle § 268 a § 269 TZ a výklad vybraných zákonných pojmů	23
5.1 Analýza skutkové podstaty trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením a výklad vybraných zákoných znaků za použití aktuální judikatury.	23
5.2 Analýza skutkové podstaty trestného činu porušení chráněných průmyslových práv a výklad vybraných zákoných znaků za použití aktuální judikatury	29
6 Algoritmus postupu celního úřadu při detekci padělaného zboží.....	32
6.1 Organizace a působnost Celní správy.....	32
6.2 Úkoly Celní správy.....	32
6.3 Působnost Celní správy v oblasti odhalování trestných činů	33
6.4 TČ věcně příslušné pověřeným orgánům CS	34

6.5 Pověřený celní orgán v postavení orgánu činného v trestním řízení.....	35
6.6 Postup celních orgánů před zahájením trestního stíhání	36
6.7 Úkony prováděné pověřeným celním orgánem	37
6.8 Neodkladné a neopakovatelné úkony.....	40
6.9 Operativně pátrací prostředky	41
6.10 Ukončení trestního prověřování	42
6.11 Způsoby ukončení trestního prověřování	43
6.12 Vzájemné vztahy státního zástupce a pověřeného celního orgánu	46
Závěr	48
Seznam použitých zdrojů	49
Seznam obrázků	53
Přílohy	54
Případy dovezených padělků.....	54

Úvod

Motto:

„Prvotním cílem duševního vlastnictví je uznání morální a ekonomické hodnoty duševní tvůrčí činnosti v kulturním, společenském a ekonomickém vývoji národů.“

Arpad Bogoch (ředitel WIPO)

Při výběru daného tématu bakalářské práce jsem vycházela z mých osobní a pracovních zkušeností a znalostí získaných u Celní správy České republiky. Jednou z mnoha činností CS je dohled nad dodržováním práv duševního vlastnictví České republiky. Toto téma jsem si vybrala, jelikož spojuje moje zaměstnání se studiem na vysoké škole. Zvolené téma je bezesporu aktuální, jelikož se práva duševního vlastnictví porušují den co den. Především bych chtěla poukázat na to, jak postupují orgány celní správy, při detekci padělaného zboží.

Téma, jež jsem si zvolila, nese název „Ochrana duševního vlastnictví v České republice“. Oblast práva duševního vlastnictví je velmi poutavá a obsáhlá, ať chceme či ne, týká se v obvyklém životě každého z nás. Z tohoto pohledu je také neméně důležitá ochrana tohoto institutu, zejména s ohledem na postavení samotných spotřebitelů, majitelů ochranných známek, průmyslových vzorů, patentů apod.

Činnosti, které Celní správa České republiky koná, jsou pro fungování státu velmi důležité a v našem právním systému a prostředí mají nepochybně nezastupitelnou roli. Rozměr činností vykonávaných touto správou je nepochybně velmi rozsáhlý a tím pádem není jednoduše možné vše zapracovat do jedné bakalářské práce. Celní správa ČR je v pozici policejního orgánu pouze při prověřování. Však jen tehdy, jestliže se předmětné trestní řízení týká vybraných trestných činů v oblasti cel, daní, podloudnictví s omamnými látkami, v oblasti porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi, zahraničního obchodu s vojenským materiálem, neoprávněného nakládání s nebezpečnými odpady, zakázanými bojovými prostředky a radioaktivním materiálem, s chráněnými a volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami, a taktéž v případech porušování autorského práva, průmyslových práv a práv k ochranné známce.

Situace v oblasti porušování práv duševního vlastnictví je celospolečenský problém. Řada firem používá úspěch druhých tím, že napodobují jejich zboží či vlastní zboží opatřují identifikačními vlastnosti ochranné známky. Tímto chováním matou spotřebitele, jenž v domnění nákupu originálního zboží platí za horší kvalitu vyšší cenu, než za kterou by koupil totožné zboží bez označení. S tímto jednáním souvisí i fakt, že držitel práva má drobnější zisk, jenž pak následně nemůže investovat do následujícího vývoje. Padělatelství mnohdy doprovází i jiná podoba kriminality, jako je praní špinavých peněz, dětská práce, atd. Je tedy v zájmu všech, aby pečlivá ochrana tuto nezákonnou činnost v oblasti duševního vlastnictví nadobro odstranila anebo alespoň v co největší míře snížila.

Jen v posledních pěti letech orgány celní správy zabavily více než 7 500 000 kusů zboží porušující práva duševního vlastnictví při dovozu v celkové škodě přibližně 1 800 000 000 Kč dle statistik Celní správy ČR.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je především všeobecný přehled duševního vlastnictví, který je platný v době napsání práce, včetně definic nejdůležitějších základních pojmů důležitých pro bakalářskou práci. Práce umožní čtenáři přehlednou orientaci v aktuálních právních normách souvisejících s duševním vlastnictvím a jeho ochranou. Hlavním cílem práce je analýza skutkových podstat trestných činů §268 a §269 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník a výklad vybraných zákonných pojmů. Součástí práce je algoritmus postupu celního úřadu při ochraně práv duševního vlastnictví.

Práce je kromě úvodu a závěru rozdělena do šesti kapitol, které se dále člení do podkapitol. V první kapitole se nachází stanovené cíle bakalářské práce a jsou zde uvedené metody, které byly pro mou práci vhodné. V druhé kapitole jsou uvedeny a vysvětleny základní pojmy týkající se práva duševního vlastnictví. Následně je v kapitole uvedený přehled duševního vlastnictví a rozdělen do dvou podkapitol. Na konci kapitoly je něco málo o Úřadu průmyslového vlastnictví České republiky, který je důležitý pro právo duševního vlastnictví. V následujících dvou kapitolách se zabývám ochrannou známkou a průmyslovým vzorem. Jejich obecnou charakteristikou, postup jejich vzniku, dobou trvání a zánikem ochranné známky a průmyslového vzoru. Toto je důležité znát pro následující kapitolu, která se týká především skutkovou podstatou trestných činů podle §268 a § 269 trestního zákoníku a výkladem vybraných zákonných pojmů. Závěrem a poslední kapitolou práce je algoritmus postupu celního úřadu při detekci padělaného zboží.

V bakalářské práci je použita deskriptivní metoda, která je založena na popisu reality, jak to ve skutečnosti je. Další metodou, jež je použita v práci, je metoda logického myšlení. A v neposlední řadě jsem vyhledala a prostudovala aktuální zákony, odbornou literaturu a internetové zdroje, týkající se tématu duševního vlastnictví a trestního práva. Informace získané studiem literatury jsem zpracovala do tematických kapitol a nejasnosti si ověřovala s využitím dalších zdrojů.

2 Právo duševního vlastnictví

Duševní vlastnictví je povahy nehmotného majetku. Jedná se o produkty lidské mysli, které jsou originální a jedinečné. Předmětem tohoto vlastnictví jsou nejen myšlenky, názvy, umělecká a literární díla, vynálezy, ale i loga a slogany užívané v obchodování. Za duševní vlastnictví pokládáme samotné výtvořiny mysli člověka, včetně jejich fyzického zhmotnění. Nehmotné statky vznikající duševní činností jsou významným přínosem v konkurenčním boji a poskytují značnou výhodu na trhu. Společnostem se daří lépe prosadit díky specifickým výrobkům či osobitému označení. Dílo a myšlenky autorů mohou být velmi příznivě oceněny. Mnohdy je duševní vlastnictví to nejcennější, čím může firma nebo fyzická osoba disponovat nebo co může veřejnosti nabídnout. Duševní vlastnictví lze v určité podobě využívat, pronajímat nebo prodávat. Hodnota duševního vlastnictví záleží na originalitě, způsobu využití a prospěchu pro společnost nebo jedince. Předmět duševního vlastnictví je nutné chránit. Hlavní účinek má zákon. Právo duševního vlastnictví ochraňuje tvůrce, případně majitele, před zneužitím jejich děl. Zejména se jedná o zneužití, či porušení práv z vlastnictví.¹

2.1 Základní pojmy, týkající se duševního vlastnictví

Souvislosti s pojmem duševního vlastnictví je vhodné definovat některé pojmy, které s touto problematikou úzce souvisejí.

Mezi tyto pojmy patří:

Autorské právo zahrnuje práva autorů děl literárních a jiných děl uměleckých a vědeckých, také práva výkonných umělců a práva výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, práva zveřejnitelů k dosud nezveřejněným dílům, k nimž uplynula doba trvání majetkových práv, též práva nakladatelů na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny a jimi vydaných děl pro osobní spotřebu a práva pořizovatelů k jimi pořízením databázím – označována jako "práva související"²

¹ KOLKOVÁ, V. *Duševní vlastnictví a jeho ochrana*. Praha, 2009. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Katedra společenských věd. Vedoucí bakalářské práce Jan Hejda, s. 4

² JAKL, L., *Právní ochrana průmyslového vlastnictví a jiného duševního vlastnictví*. Praha, 2011, s. 19. ISBN 978-80-86855-63-9

Průmyslové vlastnictví rozumí se tím práva, která jsou stejně jako právo autorské tvůrčí povahy, nicméně mají bezprostřední vztah k oblasti techniky. Patří sem vynálezy chráněnými patenty, užité vzory, průmyslové vzory, topografie polovodičových výrobků, ochranné známky a označení původu výrobku.³

Patenty slouží jako nástroj k ochraně vynálezů. Aby mohly být vynálezy chráněny je nezbytné nejprve je přihlásit na Úřad průmyslového vlastnictví. Jestliže splňují podmínky stanovené zákonem, udělí se vynálezci patent.⁴

Užité vzory slouží též k ochraně vynálezů. Řídí se stejnými pravidly jako pro patenty, jen s rozdílem, že nemají natolik přísné podmínky pro udělení.⁵

Průmyslovým vzorem se rozumí vzhled výrobku nebo jeho části spočívající ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo jeho materiálů výrobku samotného nebo jeho zdobení.⁶

Ochranné známky jsou slovní, obrazové, prostorové nebo kombinované označení, které je způsobilé odlišit výrobky nebo služby pocházející od různých výrobků nebo poskytovatelů služeb a je zapsáno v rejstříku ochranných známek. Zboží či výrobek, jež je označen touto známkou informuje ostatní o tom, že je zboží nebo výrobek pravý.⁷

Topografie polovodičových výrobků je série jakkoli zafixovaných nebo zakódovaných vzájemně souvisejících zobrazení, znázorňujících trojrozměrné trvalé uspořádání vrstev výrobku (čipu). Každé vyobrazení musí znázorňovat jednu vrstvu výrobku nebo jeho část.⁸

³ MUNKOVÁ, J., *Platné právní normy – výklad nejdůležitějších pojmů – Prosazování práv z duševního vlastnictví*. učební text. díl 1, sešit 1, ELSO Group, 2007. s. 12

⁴ ČESKO. Zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích ze dne 21. prosince 1990. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 86. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-527>

⁵ ČESKO. Zákon č. 478/1992 Sb. o užitých vzorech ze dne 26. října 1992. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 96. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-478>

⁶ JAKL, L., *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha, 2011, s. 71. ISBN 978-80-86855-63-9.

⁷ BÍLKOVÁ, S., *Ochranná známka a průmyslový vzor, jejich ochrana a padělání*. Ostrava : KEY Publishing, s.r.o., s. 12. ISBN 978-80-7418-110-8.

⁸ JAKL, L., *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha, 2011, s. 69. ISBN 978-80-86855-63-9.

Označení původu výrobku je zeměpisný název oblasti, určitého místa nebo území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území.⁹

Je samozřejmé, že se nelze zmínit o všech pojmech, které mají nějaký vztah k právu duševního vlastnictví. To není ani cílem této práce. Určitým výčtem těchto pojmů jsem se snažila nastínit podstatu tohoto práva a vytvořit si určitou představu o tom, v jakém odvětví práva se pohybujeme.

2.2 Přehled duševního vlastnictví

Právo duševního vlastnictví lze rozdělit do dvou částí, a těmi jsou **právo autorské** a **právo průmyslového vlastnictví**. Autorské právo je upraveno v České republice autorským zákonem č. 121/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů, Průmyslové vlastnictví je upraveno ve více právních předpisech. Máme na mysli zákony č. 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, č. 207/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o ochraně průmyslových vzorů, č. 478/1992 Sb., o užitých vzorech, č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnických vynálezů, č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrudám rostlin, č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, a č. 425/2001 Sb., o ochraně označení původu výrobků.

2.2.1 Autorské právo

Zabývá se právními vztahy uživatelů a tvůrců tzv. autorských děl k příslušným dílům. Tvůrci mohou být například spisovatelé, hudebníci, filmaři, architekti, urbanisté, programátoři a podobně. Prostřednictvím autorského práva stát poskytuje autorům po jistou omezenou dobu určitá výlučná práva k jejich dílům.

Autorské právo nechrání samotné myšlenky či ideje; chrání pouze konkrétní díla, konkrétní vyjádření takových myšlenek, dílo v objektivně vnímatelné podobě. Autorským dílem je pouze jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora, dílem není námět, zpráva, informace, metoda, teorie, vzorec, graf, fyzikální tabulka, výstup počítačového programu a jiné samy o sobě. Vedle autorského práva v užším smyslu jsou chráněna také tzv. práva související s právem autorským, kam patří práva výkonného umělce

⁹ JAKL, L., *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha, 2011, s. 107. ISBN 978-80-86855-63-9

k vlastnímu výkonu, práva výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, právo rozhlasového a televizního vysílatele a právo nakladatele.¹⁰

Jak již bylo zmíněno, autorské právo je v České republice upravenou autorským zákonem, v mezinárodním právu je základem několika mezinárodních úmluv, především tzv. Bernská úmluva a Všeobecná úmluva o autorském právu. Pro podporu ochrany duševního vlastnictví vznikla Světová organizace duševního vlastnictví, pod zkratkou WIPO (World Intellectual Property Organization).

Autorské dílo je často chráněno symbolem © následovaným jménem autora a rokem. Tento symbol má v Česku, ale i ve většině zemí, pouze ryze informativní význam. Dílo je plně chráněno i tehdy, není-li to na něm nijak uvedeno.

Práva autora lze rozdělit do dvou základních skupin:

Osobní práva těsně související s osobností autora a jsou tedy nepřevoditelná a trvají do smrti autora, kdy zanikají. Po autorově smrti je však nadále chráněno autorství samo – nikdo se nesmí osobovat autorství cizího díla a díla nesmí být užíváno způsobem snižující jeho hodnotu.¹¹

Majetková práva poskytují autorovi výlučné právo na rozhodování o užívání jeho díla. Jiná osoba než autor smí dílo užít pouze na základě autorova opatření, případně ve výjimečných případech stanovených zákonem. Do práva na užití díla patří například právo na rozmnožování díla, právo na rozšiřování díla či jeho rozmnoženiny, právo na pronájem díla či jeho rozmnoženiny, právo na půjčování díla či jeho rozmnoženiny atd. Majetková práva trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti.¹²

¹⁰ KŘÍŽ, J., a kol., *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Universita Karlova v Praze. Praha : Karolinum, 2009, s. 23-27. ISBN 978-80-246-1751-0.

¹¹ *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Autorské právo* [online]. c2017 [cit. 2018-02-02]. Dostupný z WWW:

https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Autorsk%C3%A9_pr%C3%A1vo&oldid=15389495

¹² JAKL, L., *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*, Metropolitní univerzita Praha, o.p.s. : Metropolitan University Prague Press, 2014, s. 72 – 79. ISBN 978-80-87956-01-4.

2.2.2 Právo průmyslového vlastnictví

Právo průmyslového vlastnictví se zabývá patenty, užitnými vzory, průmyslovými vzory, ochrannými známkami, topografií polovodičových výrobků, odrůdového právo, označením původu a zeměpisným označením. Jinak řečeno, zabývá se způsoby ochrany vynálezů.

První formou ochrany je **patent**. Pro to, aby mohl být patent udělen, musí splňovat určité požadavky. Těmi jsou novost, průmyslová využitelnost a výsledek vynálezecké činnosti. Novostí rozumíme, že pokud člověk žádá o patentovou ochranu, nesmí být žádná zmínka o vynálezu v dané zemi. Průmyslová využitelnost znamená, že daný vynález lze opakovaně používat při dané hospodářské činnosti. Vynálezeckou činností je chápána taková činnost, kdy pro průměrného odborníka z daného oboru není možné pochopit řešení dosavadních poznatků. Proto pod pojem vynález nemůžeme zahrnout matematické metody, objevy, vědecké teorie nebo vnější úpravu výrobků.

Druhým ze způsobů ochrany duševního vlastnictví je **užitný vzor**. Ochraňuje technická řešení, stejně jako patent. Zaměřuje se pouze na řešení jednodušší, která by patentem chráněna být nemohla. Důvodem je, že patentový systém nelze příliš uplatnit u předmětů denní potřeby připravených k uvedení na trh, předmětů vykazující nižší invenční úroveň a v neposlední řadě je také poměrně nákladný a zdlouhavý. Zásadní rozdíl oproti patentu je, že pro zapsání užitného vzoru postačuje, že technické řešení přesahuje pouhý rámec odborné dovednosti, jinak řečeno stačí nižší kritérium vyžadované vynálezecké úrovně. Další rozdíl od patentu je, že chrání jen technická řešení prostorově vytvořitelná, nikoliv však způsoby výroby nebo pracovní činnosti. Nelze tedy chránit postupy ani biologické reproduktivní materiály či biotechnologické postupy obecně.

Duševní vlastnictví se dá chránit i **průmyslovým vzorem**. Týká se především vzhledu výrobku či jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysu, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobků samotného či jeho zdobení. Musí splňovat absolutní světovou novost a průmyslovou využitelnost. Průmyslový vzor chrání vzory plošné tak i vzory trojrozměrné.

Ochranná známka slouží k zhodnocování ceny výrobku nebo služby. Může být jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních

jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku či jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služby jiné osoby.

Topografie polovodičových výrobků se uděluje bez průzkumu na základě zápisu do rejstříku. Zapsat lze jen topografii, která je výtvořem a není všeobecně známa v polovodičovém průmyslu. Doba ochrany trvá 10 let od jejího prvního zápisu či obchodního využití.

Ochranná práva mohou být udělena pouze k odrůdě, která splňuje podmínky novosti, odlišnosti, uniformity a stálosti. Držitel těchto práv pak může být šlechtitel, jemuž byla ochrana práva udělena. Doba ochrany trvá 25 let od udělení ochrany.

Označené původu a zeměpisná označení se používá pro výrobky, jejichž kvalita nebo vlastnost souvisí s územím, ve kterém byly vyrobeny. Nikoliv však služby či obchod.¹³

2.3 Úřad průmyslového vlastnictví České republiky

Úřad průmyslového vlastnictví České republiky (dále jen Úřad) je od 90. let minulého století ústředním orgánem státní správy, který je zaměřený na ochranu průmyslového vlastnictví. Úřad sídlí v Praze. V jeho čele stojí předseda. Ten je jmenován a odvoláván vládou České republiky.¹⁴

Úřad jakožto orgán veřejné správy je také správcem mezinárodních smluv týkajících se ochrany průmyslového vlastnictví, do kterých je Česká republika zapojena. Má několik funkcí. Mezi hlavní funkce patří rozhodování o poskytnutí ochrany na vynálezy, ochranné známky, užité a průmyslové vzory, označení původu výrobku a topografie polovodičových výrobků. O předmětech těchto průmyslových práv vede Úřad státní rejstříky. Dále se Úřad snaží o zisk a zpracování fondu státní patentové literatury, kterou poté zpřístupňuje veřejnosti.

Osoba, která se zajímá o poskytnutí ochrany na vynálezy, topografie polovodičových výrobků a průmyslových vzorů, může informace získat přímo v budově Úřadu, a to v informačním středisku studovny pro veřejnost. Ten, kdo se zajímá o

¹³ TELEČ, I., TŮMA, P. *Přehled práva duševního vlastnictví*. Brno, 2006 s. 52-63. ISBN 80-7239-198-4

¹⁴ *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Úřad průmyslového vlastnictví* [online]. c2017 [cit. 2018-02-02]. Dostupný z WWW:

https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C3%9A%C5%99ad_pr%C5%AFmyslov%C3%A9ho_vlastnictv%C3%AD&oldid=15677093

označení původu a ochranné známky, se může obrátit na informační středisko nacházející se ve vstupní hale budovy. Je zde také možnost obrátit se s jakýmkoliv problémem týkajícím se ochrany průmyslového vlastnictví na zaměstnance příslušných odborů. Veškeré přihlášky, stížnosti, žádosti, podněty a návrhy jsou přijímány v podatelně Úřadu. Zde je i možné osobně si vyzvednout rozhodnutí Úřadu.¹⁵

3 Ochranné známky

Pod názvem ochranné známky si představíme označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, také barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku či jeho obalu, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků či služeb jiné osoby.¹⁶ Ochranná známka je důležitou součástí v obchodování a v průmyslu. Princip ochranné známky je, že jedinec označuje svoje výrobky nebo zboží touto známkou a může i značkou ® a tím informuje jak zákazníky, tak i ostatní společnosti o tom že výrobky jsou pravé. Jedincem může být výrobce, který výrobek produkuje, nebo prodejce, který zboží prodává na trhu.¹⁷

3.1 Funkce ochranné známky

Uvádí se, že ochranná známka má čtyři nezpochybnitelné funkce, jimiž jsou funkce rozlišovací, ochranná, propagační a poslední soutěžní.

Nejdůležitější a hlavní funkce je rozlišovací. Rozlišovací funkce odlišuje výrobky nebo služby různých výrobků nebo poskytovatelů služeb, a tímto zbavuje zboží na trhu anonymitu a odkazuje na jeho výrobce. Jinak řečeno, tato funkce napomáhá zákazníkům orientovat se v produktech a službách.

Mezi další funkci patří ochranná, která zabezpečuje všechny produkty chráněné známkou, jež je zapsaná v rejstříku Úřadu. Především ochraňuje výrobce před zneužíváním jeho produktu a služeb a tím nepřichází o zisk. Ochraňuje spotřebitele před omylem, že kupuje zboží od jiného producenta. Tato funkce pozitivně ovlivňuje působení hospodářské soutěže.

¹⁵Úřad průmyslového vlastnictví: *Poslání Úřadu a jeho postavení ve státní správě* [online]. 2017 [cit. 2018-02-02]. Dostupné z WWW: <http://www.upv.cz/cs/upv/zakladni-informace/poslani-uradu-a-jeho-postaveni-ve-statni-sprave.html>

¹⁶ČESKO. Zákon č. 441/2003 o ochranných známkách ze dne 19. prosince 2003. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 147. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-441>

¹⁷ELIAS, S., STIM, R., *Patent, Copyright and Trademark*, 7th ed, U.S.A : DELTA PRINTING SOLUTION, INC. 2004 s. 386, ISBN 1-4133-0055-3.

Propagační funkce je velice důležitá, protože je významným nástrojem pro získávání zákazníků a tím i pro konkurenční boj. Použití ochranné známky na určité produkty může nejen nabízet jeho kvalitu, ale i jistou prestiž výrobku či služby. Mnohdy se spotřebitel rozhodne pro určitý výrobek s konkrétní značkou i při vyšší ceně.

Jako poslední je funkce soutěžní. Tu lze chápat jako soupeření podniků v tržním prostředí. Poptávka na trhu a věhlas známky se zvyšuje zvyšováním jakosti produktu a oblíbenosti značky u zákazníků.¹⁸

3.2 Druhy ochranné známky

Základní druhy ochranné známky registrovaných v České republice dělíme podle toho, jak vypadají na slovní, obrazová, kombinovaná, slovní grafika, prostorová a tvořená barvou či jejich kombinací.

Slovní ochranná známka chrání firmy, výrobky či služby slogan nebo doménu. Může se skládat z písmen (BMW), slova (Nestlé), jména (Petra) nebo písmem s číslicemi (H90). Často je samotný produkt, slogan silnější značkou než samotná firma. Pár příkladů pro objasnění. Název Nike pro firmu, iPhone pro produkt a slogan " Aby váš motor skvěle Shell " pro síť čerpacích stanic Shell.

Obrázek č. 1: Znak „ Nestlé“

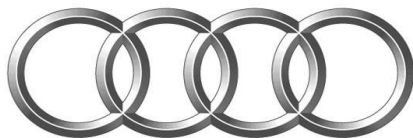
zdroj: www.google.com

Nejstarší druh ochranné je označení obrazové. Je tvořeno grafickým prvek, geometrickým prvek, obrázek, fotografii nebo tzv. kresbou realistickou, stylizovanou, abstraktní či ornamenty. Obrazové označení musí být nejen zapamatovatelné ale i přitažlivé a vkusné. Musíme si uvědomit, že označení bude vyráběno a uplatňováno v různých velikostech. Patří sem například nakousnuté jablko značky Apple, hlava

¹⁸ Bohemia Patent: Ochranná známka [online]. Praha. [cit. 2018-02-04]. Dostupné z WWW: http://www.patent.cz/tm_oz.htm

zajíce s motýlkem pro Playboy, čtyři propojené kruhy pro automobilovou značku Audi a mnoho dalších.

Obrázek č. 2: Znak „Audi“

zdroj: www.google.com

Kombinovaná ochranná známka nebo také obrazová ochranná známka obsahující slovní prvky. Je tvořena kombinací slovní a obrazové ochranné známky. Můžeme sem zařadit například obrázek krokodýla s názvem Lacoste, též nápis Adidas a nad ním tři proužky atd... Tyto příklady obsahují jak grafické tak i slovní prvky.

Obrázek č. 3: Znak „Lacoste“

zdroj: www.google.com

Dalším druh je slovní grafická ochranná známka. Jedná se o slovní prvek, jejichž zpracování je v určitém grafickém stylu či písmu. Zařadili bychom sem značku Coca-cola nebo také název filmu, ale i knihy Harry Potter.

Obrázek č. 4: Znak „Harry Potter“

zdroj: www.google.com

V neposlední řadě je tady prostorová ochranná známka. Ta se vyznačuje svým trojrozměrným tvarem. Máme na mysli tvar výrobku nebo jeho obal. Nejznámější 3D ochrannou známkou je tvar plastové lahve na Coca-colu nebo také lahev značky Mattoni.

Obrázek č. 5: Tvar lahve „Coca-cola“

zdroj: www.google.com

Ochranná známka může být tvořena barvou nebo jejich kombinací. Pokud barva či kombinace více barev slouží k odlišení výrobků nebo služeb, lze ji registrovat. Pro registraci je důležité prokázat rozlišovací způsobilost, to samozřejmě není tak jednoduché. Lze sem zařadit značku Red Bull ta má svou kombinaci barev modré a stříbrné, též sem patří čokoláda Milka, která má barvu lila (odstín fialové).¹⁹

3.3 Vznik a zánik ochranné známky

Ochranná známka vzniká zápisem do rejstříku, který je veden Úřadem průmyslového vlastnictví. Řízení o udělení ochranné známky začíná podáním přihlášky. Přihlášku může podat jak právnická osoba, tak i fyzická osoba, která je způsobilá k právním úkonům. Platí pravidlo, že na jednu přihlášku lze přihlásit jen jednu ochrannou známku. Přihlášku lze podat jen v písemné podobě. Měla by obsahovat žádost o zápis ochranné známky, jméno a příjmení nebo název firmy přihlašovatele, seznam výrobků či služeb, které chce chránit ochrannou známkou a v neposlední řadě znění nebo plošné vyobrazení přihlašované ochranné známky. Podat přihlášku můžeme čtyřmi způsoby, a to osobně, poštou, elektronicky nebo faxem. Po zaplacení správního poplatku lze zahájit správní řízení. Nejprve Úřad po přijetí přihlášky zahájí formální průzkum. V tomto průzkumu se zkoumají náležitosti přihlášky. Pokud Úřad objeví nějaké nesrovnalosti, vyzve přihlašovatele, aby odstranil chyby, které brání v přijetí žádosti, a stanoví lhůtu 15 dnů, kterou lze prodloužit. Ve formálním průzkumu lze přihlášku odmítnout z důvodů uplynutí lhůty k opravení nedostatků. Pokud Úřad shledá přihlášku v pořádku, následuje věcný průzkum. Tady se Úřad zabývá tím, jestli je označení způsobilé k zápisu. Pokud se označení shoduje se staršími registrovanými prvky, které by mohli způsobit záměnu, a lze je odstranit, Úřad vyzve přihlašovatele

¹⁹ *Patentoid.cz: Znáte všechny druhy ochranných známek v ČR?* [online]. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z WWW: <https://www.patentoid.cz/blog/znate-vsechny-druhy-ochrannych-znamek-v-cr/znate-vsechny-druhy-ochrannych-znamek-v-cr/>

k odstranění. Může se naskytnout situace, kdy nelze odstranit shodující se označení a v tomto případě se přihláška zamítne. Proti zamítnutí lze podat rozklad. Jsou-li splněny všechny požadavky a průzkumy byly ukončeny kladně, tak je ochranná známka schopná k zápisu. Přihláška musí být zveřejněna nejpozději do 6 měsíců od zápisu ve Věstníku, aby byla přístupná veřejnosti. Dnem zápisu do rejstříku se stává z přihlašovatele vlastník ochranné známky. Platnost ochranné známky je 10 let ode dne podání přihlášky, poté je přihláška neplatná. Jestliže se blíží konec platnosti, vlastník může podat žádost na obnovu, která se podává 12 měsíců před skončením platnosti. Vlastník, je povinen zaplatit správná poplatky. Vlastník se může vzdát práva na ochrannou známku písemným prohlášením, které předá Úřadu a ten vyznačí vzdání se práva v rejstříku a vyhlásí jej ve Věstníku. Známkou může zaniknout zrušením v řízení zahájené na návrh třetí osoby, jestliže po dobu 5 let nebyla řádně užívána nebo se stala označením, které je v obchodě obvyklé nebo po dni zápisu, může vést ke klamání veřejnosti.²⁰

4 Průmyslové vzory

Průmyslovým vzorem rozumíme vzhled výrobku nebo jeho části, především jde o linie, obrysy, barvy, tvary, strukturu, materiál nebo zdobené výrobky. Průmyslovým vzorem lze chránit jen vizuální vnímatelnou složku, tedy celkový vzhled výrobku.²¹

4.1 Vznik průmyslového vzoru

Stejně jako ochranná známky, tak i průmyslový vzor vzniká zapsáním do rejstříku. Přihlášku je oprávněna podat osoba, která má právo k průmyslovému vzoru. Toto právo má původce nebo jeho zástupce. Původcem se rozumí fyzická osoba, která vytvořila průmyslový vzor tvůrčí činností. Nemůže jim být tedy právnická osoba. Kdežto přihlašovatelem může být jak fyzická osoba tak i právnická osoba, která splnila podmínku práva k průmyslovému vzoru a podává přihlášku. Tato osoba je potenciálním vlastníkem. Je-li přihlašovatel jiný než původce, je přihlašovatel povinen přiložit k přihlášce doklad o nabytí práva k průmyslovému vzoru. V přihlášce též musí být uveden původce a jeho prohlášení, že se vzdává práva být v přihlášce a následně

²⁰ ČESKO. Zákon č. 441/2003 o ochranných známkách ze dne 19. prosince 2003. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 147. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-441>

²¹ ČESKO. Zákon č. 207/2000 o ochraně průmyslových vzorů ze dne 21. července 2000. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 64. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-207>

v rejstříku zapsán. Přihláška musí mít písemnou podobu a obsahovat zákonem dané náležitosti. Například základní informace o přihlašovatel, přesné vyobrazení průmyslového vzoru a popis, který vysvětluje vyobrazení, název průmyslového vzoru, informace o původci a další. Doručování přihlášky je stejné, jako u ochranné známky, tedy poštou, osobně na Úřad, elektronicky nebo faxem. Řízení se zahajuje zaplacením správního poplatku. Nejprve se provede formální průzkum. V průzkumu se Úřad zabývá správností přihlášky. Jsou-li nedostatky v přihlášce, vyzve se přihlašovatel k jejich nápravě ve lhůtě 15 dnů. Nestihne-li odstranit nedostatky, Úřad přihlášku zamítne. Na druhou stranu, je-li vše v pořádku, pokračuje se ve věcném průzkumu, aby zjistil, zda splňuje podmínky předepsané pro zápis do rejstříku. Nesplňuje-li stanovené podmínky, Úřad to písemně oznámí přihlašovatel a stanoví mu lhůtu pro vyjádření. Jestliže jsou všechny vady odstraněny, může být průmyslový vzor zapsán do rejstříku. Úřad vydá přihlašovatel osvědčení, které prokazuje, že se přihlašovatel stal vlastníkem průmyslového vzoru. Současně Úřad zveřejní průmyslový vzor a jeho zapsání bude oznámeno ve Věstníku Úřadu.²²

4.2 Doba a zánik průmyslového vzoru

Platnost průmyslového vzoru je 5 let, ale lze tuto dobu prodlužovat, a to vždy o 5 let. Celková doba nesmí přesáhnout 25 let od data podání přihlášky. Žádost o obnovu může vlastník podat poslední rok před vypršením platnosti průmyslového vzoru, a to písemnou formou. Vlastník je povinen zaplatit správní poplatek, není-li poplatek uhrazen, bere se, že žádost nebyla podána.²³

Podle zákona o ochraně průmyslového vzoru zaniká průmyslový vzor dvěma způsoby. Prvním způsobem je uplynutí doby ochrany. To znamená, že pokud si vlastník ochranné známky nepodá žádost o obnovení ochrany, tímto mu průmyslový vzor zaniká. Dalším způsobem je, že se vlastník vzdá práva průmyslového vzoru. Specifickým způsobem zániku je výmaz průmyslového vzoru. Úřad vymaže z rejstříku zapsaný průmyslový vzor, jestliže neodpovídá pojmu průmyslového vlastnictví, nesplňuje požadavky kladené na něj, vlastník nemá právo na průmyslový vzor, je-li použito rozlišovací označení, které před vznikem práva přednosti poskytuje vlastníku označení právo takové užití zakázat, představuje neoprávněné užití díla chráněného

²² *Průmyslový vzor: Pojem průmyslový vzor* [online][cit. 2018-02-12]. Dostupné z WWW: <http://www.prumyslovy-vzor.cz/pojem-prumyslovy-vzor>

²³ ČESKO. Zákon č. 207/2000 o ochraně průmyslových vzorů ze dne 21. července 2000. In Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 64. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-207>

podle práva autorského nebo představuje zneužití některého z prvků uvedených v článku 6 ter Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví nebo jiných symbolických znaků, vlajek, erbů. Výmaz průmyslového vzoru z rejstříku znamená, jako kdyby průmyslový vzor ani nebyl zapsán.²⁴

5 Analýzy skutkových podstat TČ podle § 268 a § 269 TZ a výklad vybraných zákonných pojmů

V této kapitole se budu zabývat analýzou skutkových podstat trestných činu uvedených v hlavě VI trestné činy hospodářské, díl 4 trestné činy proti průmyslovým právům a jiným označením v trestním zákoníku.

5.1 Analýza skutkové podstaty trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením a výklad vybraných zákonných znaků za použití aktuální judikatury

(1) Kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

V §268 odst. 1 TZ se z hlediska závažnosti jedná o **základní** skutkovou podstatu trestného činu, protože jsou zde poprvé vyjádřeny zákonné znaky tohoto trestného činu. Dle vyjádření v zákoně se jedná o skutkovou podstatu popisnou, neboť popisuje znaky trestného činu. Z hlediska struktury je tato skutková podstata složitá, z důvodu zmnožení znaků téhož druhu, v daném případě znaku objektivní stránky – *způsobu provedení*.

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně práv podnikatelů a jejich výrobků nebo služeb a tím i zájem na ochraně řádného průběhu hospodářské soutěže.

²⁴ ČESKO. Zákon č. 207/2000 o ochraně průmyslových vzorů ze dne 21. července 2000. In Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 64. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-207>

Zjednodušeně řečeno, jde o ochranu subjektů, kteří vstupují na trh, o ochranu ochranné známky, ochranu obchodní firmy a ochranu označení původu výrobku.²⁵

Objektivní stránka trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením spočívá v tom, že pachatel uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje. Jednání pachatele má v případě uvedení do oběhu výrobků či poskytování služeb neoprávněně označených ochrannou známkou formu konání (komisivní trestný čin). Podstatou konání je volní pohyb, tj. psychická aktivita a ji navenek sdělující i fyzická *aktivita* pachatele.²⁶

Způsoby provedení tohoto trestného činu jsou následující:

- uvedení do oběhu
- neoprávněné označení
- nabízení
- zprostředkovávání
- výroba
- dovoz a vývoz
- jiné opatření a
- přechování

Uvedením do oběhu se rozumí prodej výrobků nebo poskytování služeb, jejich výměnu, nabízení, zprostředkovávání, výrobu, dovezení do ČR, vyvezení z ČR, přechovávání. Lze za uvedení brát i převod zboží od výrobce na velkoobchodníka,

²⁵ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Trestní zákoník ze dne 09. února 2009. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

²⁶ KRATOCHVÍL, V., a kol.. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Obecná část. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009, 216s.

protože tím výrobek koluje na trhu, kterým se myslí nejen trh maloobchodní, ale i velkoobchodní.²⁷

Neoprávněné označení je nejčastější postup porušení práva na označení ochrannou známkou. Rozumíme tím jakékoliv vyznačení nebo uvedení zapsané ochranné známky jiného pachatelem na vlastní produkty nebo služby na výrobky či služby jiné osoby, než je vlastník ochranné známky nebo jiného příslušného uživatele anebo její jiné užití ve spojení s těmito výrobky nebo službami. V praxi by šlo o použití ochranné známky ADIDAS na sportovní obuv jiného nebo dokonce neznámého výrobce.²⁸

Zaměnitelné známky jsou takové, které se natolik podobají zapsané ochranné známce, že je lze bez bližšího zkoumání zaměnit. Především jde o napodobení zapsané známky tak, aby uživatel zaměnitelné známky zmátl spotřebitele a ten pokládal jeho výrobek nebo poskytovanou službu za pravý.²⁹

Nabízením rozumíme i jednorázovou nabídku, kterou pachatel projeví ochotu některé výrobky nebo služby poskytnout jinému. Může jim být výslovný nebo konkludentní návrh směřující vůči jiné osobě. Konkludentní znamená projev vůle učiněný jiným způsobem než ústně nebo písemně. To znamená, že můžu kývnout hlavou nebo může nevyjádřit protest. Nejčastěji nabídka směřuje k prodeji.³⁰

Zprostředkováním rozumíme jakékoliv zjištění kontaktu mezi jednotlivými osobami zabývajícími se nakládáním s výrobky či poskytováním služeb.³¹

Dovoz výrobku znamená dovezení výrobku z jiné země do České republiky. Opakem dovozu je **vývoz**, kterým chápeme vyvezením výrobku mimo hranice České republiky.³²

Jiným opatřením je jakýkoliv způsob nabytí nebo obstarávání jiným způsobem, tím způsobem máme na mysli darováním, výměnou za jiný výrobek či poskytnutí služby, ale i trestnou činností, například krádeží nebo podvodem.

²⁷ Srov. Rt NS sp. zn. 5 Tdo 1225/2012-21

²⁸ Srov. Rt ÚS 767/12-1

²⁹ Srov. Rt NS sp. zn. 5 Tdo 1294/2006

³⁰ Srov. Rt NS sp. zn. 5 Tdo 752/2011

³¹ JELÍNEK, J. a kolektiv, Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, Praha, Nakladatelství Leges s.r.o., 2016, s. 389. ISBN 978-80-7502-106-9.

³² Srov. Rt NS sp. zn. 8 Tdo 239/2004

Přechovávání je kterýkoli způsob držení výrobků. Pachatel nemusí mít výrobky bezprostředně u sebe, postačí, že je má ve své moci. Uložené ve skladovacích prostorách či u jiné osoby.³³

Subjekt tohoto trestného činu může být kdokoli, kdo je trestně odpovědný. Jedná se proto o subjekt obecný, nikterak neomezuující okruh možných trestně odpovědných pachatelů.

Subjektivní stránkou trestného činu úmyslná forma zavinění, která se musí vztahovat na pachatelovo vědomí, že se jedná o neoprávněné označení ochrannou známkou nebo známkou s ní zaměnitelnou a že se jedná o uvádění těchto výrobků či poskytování služeb do oběhu.

(2) Stejně bude potrestán, kdo pro dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně užívá obchodní firmu nebo jakékoliv označení s ní zaměnitelné nebo uvede do oběhu výrobky nebo služby neoprávněně opatřené označením původu nebo zeměpisným označením anebo takovým označením s ním zaměnitelným nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nebo služby nabídne, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává.

V §268 odst. 2 TZ se z hlediska závažnosti jedná o základní skutkovou podstatu trestného činu, protože jsou zde vyjádřeny zákonné znaky tohoto trestného činu. Dle vyjádření v zákoně se jedná o skutkovou podstatu popisnou, neboť popisuje znaky trestného činu. Z hlediska struktury je tato skutková podstata složitá, z důvodu množení téhož druhu, v daném případě znaku objektivní stránky – *způsobu provedení*.

Objektem tohoto trestného činu je ochrana řádného průběhu hospodářské soutěže a označením původu nebo zeměpisným označením. Zjednodušeně řečeno, jde o ochranu subjektů, kteří vstupují na trh, o ochranu ochranné známky, ochranu obchodní firmy a ochranu označení původu výrobku.³⁴

Objektivní stránka trestného činu spočívá v tom, že pachatel pro dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně užívá obchodní firmu nebo jakákoliv označení s ní zaměnitelné nebo uvede do oběhu výrobky nebo služby s ním zaměnitelným nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nebo služby nabídne, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává. Jednání pachatele má v případě kdy,

³³ JELÍNEK, J. a kolektiv, Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, Praha, Nakladatelství Leges s.r.o., 2016, s. 389. ISBN 978-80-7502-106-9.

³⁴ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Trestní zákoník ze dne 09. února 2009. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

neoprávněně užívá obchodní firmu pro dosažení hospodářského prospěchu formu konání. Podstatou konání je volní pohyb, tj. volní (psychická) aktivita a ji navenek sdělující i fyzická *aktivita* pachatele.³⁵

Způsoby provedení tohoto trestného činu:

- neoprávněně užívání obchodní firmy
- neoprávněně označení původu nebo zeměpisného označení
- nabídnutí, výroba, zprostředkování, dovoz, vývoz, jiná opatření a přechovávání

Neoprávněným užíváním obchodní firmy je kterákoli aplikace obchodní firmy jiného podnikatele zapsaného v obchodním rejstříku. O zaměnitelné označení se jedná nejen v případě zcela nepatrné změny, například vypuštění písmene, které při vyslovení označení není zřejmé. Příklad Jenny, a. s., Choceň a Jeny, a. s., Choceň a jiné.³⁶

Neoprávněným označení původu znamená název oblasti, daného místa nebo země používaný k označení zboží pocházející z těchto končin. Označení původu může vytvářet spojení, tohoto označení s druhovým názvem produktu, ale i spojení zeměpisného označení s fantazijním označením. Pro představu například Velkopopovický kozel, Olomoucké tvarůžky. Označení původu není totožné s označením *Made in ...*, které se používá v zahraničním obchodě a označuje stát, ve kterém byl produkt vyroben. Kdež to **Zeměpisným označením** chápeme název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, v případě že zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu. Zapsané označení nesmí nikdo zneužívat, především si jej přisvojovat nebo je napodobovat, a to i když pravý původ produktu je označen nebo i když označení je použito v překladu nebo odlišné formě.³⁷

Subjekt tohoto trestného činu může být kdokoli, kdo je trestně odpovědný. Jedná se o subjekt obecný.

³⁵ KRATOCHVÍL, V., a kol.. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Obecná část. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009, 216s.

³⁶ profiprávo.cz : *Obchodní firma* [online]. 2017 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z WWW: http://profipravo.cz/index.php?page=list&id_category=84&ccsum=336d1907

³⁷ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, Praha, Nakladatelství Leges s.r.o., 2016, s. 389. ISBN 978-80-7502-106-9.

Subjektivní stránka trestného činu vyžaduje úmyslnou formu zavinění, která se musí jednat pachatelovo vědomí a musí obsahovat skutečnost, že jde o neoprávněné užívání obchodní firmy pro dosažení hospodářského prospěchu nebo neoprávněné označení původu nebo zeměpisného původu.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,

*a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného **značný prospěch**, nebo*

*b) dopustí-li se takového činu ve **značném rozsahu**.*

Z hlediska závažnosti je skutková podstata tohoto trestného činu kvalifikovaná, neboť zde přistupuje další znak – okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby.

V **písm. a)** se jedná o těžší následek [viz §17 písm. a) TZ]. Značným prospěchem ve smyslu § 138 odst. 1 TZ se rozumí škoda dosahující částky nejméně 500.000Kč. **Značný prospěch** je nutno odlišovat od škody, kterou se rozumí jednak skutečná škoda a zároveň ušlý zisk. Naproti tomu prospěchem je přírůstek majetku pachatele nebo jiné osoby v důsledku trestného činu. V mnoha případech se prospěch může odlišovat od škody, která jím byla způsobena.

V **písm. b)** se jedná o jinou skutečnost [viz §17 písm. b) TZ]. Značným rozsahem ve smyslu §138 odst. 1 TZ se rozumí škoda dosahující částky nejméně 500.000 Kč.

(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

*a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného **prospěch velkého rozsahu**, nebo*

*b) dopustí-li se takového činu ve **velkém rozsahu**.³⁸*

Z hlediska závažnosti je skutková podstata tohoto trestného činu kvalifikovaná, neboť zde přistupuje další znak – okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. Zde je rozhodující využití neoprávněného označení ochrannou známkou pachatelem.

V **písm. a)** se jedná o těžší následek [viz §17 písm. a) TZ]. Prospěch velkým rozsahem ve smyslu § 138 odst. 1 TZ se rozumí částka dosahující nejméně 5.000.000Kč odkaz na odst. 3 písm. a). Prospěch velkého rozsahu může být pachatelem získán jak

³⁸ JELÍNEK, J. a kolektiv, Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, Praha, Nakladatelství Leges s.r.o., 2016, s. 389. ISBN 978-80-7502-106-9.

„pro sebe“, stejně i i „pro jiného“ a to činem uvedeným v odst. či odst. 2. Postačí zde forma zavinění z nedbalosti

V **písm. b)** se jedná o jinou skutečnost [viz §17 písm. b) TZ]. Velkým rozsahem ve smyslu §138 odst. 1 TZ se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5.000.000 Kč viz. odst. 3 písm. b).

5.2 Analýza skutkové podstaty trestného činu porušení chráněných průmyslových práv a výklad vybraných zákonných znaků za použití aktuální judikatury

(1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do práv k chráněnému vynálezu, průmyslovému vzoru, užitému vzoru nebo topografii polovodičového výrobku, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

V § 269 odst. 1 TZ se z hlediska závažnosti jedná o **základní** skutkovou podstatu trestného činu, protože jsou zde poprvé vyjádřeny zákonné znaky tohoto trestného činu. Dle vyjádření v zákoně se jedná o skutkovou podstatu **popisnou**, protože popisuje znaky trestného činu. Z hlediska struktury je tato skutková podstata **složitá**, z důvodu zmnožení znaků téhož druhu, v daném případě znaku objektivní stránky – způsobu *jednání*.

Objektem tohoto trestného činu je chráněný zájem technické tvůrčí činnosti v oblasti průmyslového práva a její výsledky, jakož i produkty na základě ní vytvořené, jež jsou využitelné v průmyslové a jiné hospodářské činnosti, taktéž požitky z ní plynoucí. Ochrana se poskytuje pouze vynálezu, průmyslovému vzoru, užitému vzoru a topografii polovodičového výrobku.

Objektivní stránka trestného činu porušení chráněných průmyslových práv spočívá v tom, že pachatel neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do práv k chráněnému vynálezu, průmyslovému vzoru, užitému vzoru nebo topografii polovodičových výrobků. Jednání pachatele má v neoprávněném zásahu formu konání.

Neoprávněným zásahem do práv k chráněnému průmyslovému vzoru nejčastěji bývá v neoprávněném využití průmyslového vzoru. Pachatel využívá úmyslně neoprávněně průmyslový vzor, jež bez souhlasu jeho majitele, tedy bez licenční smlouvy, podle něho zhotoví produkt nebo takový produkt dováží či uvádí do oběhu. Neoprávněným zásahem do práv je především jednání pachatele, který bez licence

(souhlasu) majitele provede reprodukci topografie či její samostatné využitelné části či vyhotovení zobrazení topografie pro výrobní účely, vyrobí polovodičový výrobek, ve kterém je chráněná topografie obsažena, obchodně využije topografii či polovodičový produkt, jež obsahuje chráněnou topografii či její samostatně využitelné části, jakož i vyobrazení topografie sloužící k jeho výrobě nebo dovezením.³⁹

Chráněným výrobkem se rozumí vynález tím, že je na něj udělen Úřadem průmyslového vlastnictví patent. Za vynález je bráno technické vyřešení problému, jež je nové, je výsledkem činnosti a je průmyslově využitelné.⁴⁰

Chráněným průmyslovým vzorem se rozumí průmyslový vzor, jež je zapsán do rejstříku průmyslových vzorů a Úřad průmyslového vlastnictví vydá osvědčení. Průmyslovým vzorem chápeme vzhled produktu nebo jeho části spočívající především ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálu produktu samotného nebo jeho zdobení, tedy povrchová úprava, která je nová a má individuální charakter a je průmyslově využitelná.⁴¹

Chráněný užitný vzor je tehdy, kdy je zapsán do rejstříku užitných vzorů Úřadem průmyslového vlastnictví, na základě řízení o udělení. Po zapsání do rejstříku Úřad vydá majiteli osvědčení. Jedná se o nejčastější druh průmyslové ochrany.⁴²

Chráněná topografie polovodičových výrobků je tehdy, kdy Úřad průmyslového vlastnictví vydá majiteli osvědčení a je zapsán do rejstříku topografií. Ochrana se aplikuje i na součásti topografie, jež jsou využitelné samostatně, jakož i na zobrazení sloužící k výrobě topografie.⁴³

Subjekt tohoto trestného činu může být kdokoliv, kdo je trestně odpovědný. Jedná se proto o obecný subjekt, nikterak neomezující okruh možných trestně odpovědných pachatelů.

Subjektivní stránka tohoto trestného činu vyžaduje zavinění úmyslné s odkazem na ustanovení § 13 odst. 2 TZ. Pro naplnění znaku zavinění, jenž je požadován § 269 odst. 1 TZ, je postačující, pokud pachatel byl alespoň srozuměn s tím,

³⁹ Srov. Rt KS sp. zn. 10 Tdo 314/2005.

⁴⁰ Srov. Rt NS sp. zn. 8 Tdo 1292/2004.

⁴¹ Srov. Rt NS sp. zn. 5 Tdo 834/2010.

⁴² Srov. Rt NS sp. zn. 5 Tdo 834/2010.

⁴³ Srov. Rt NS sp. zn. 5 Tdo 834/2010.

že svým jednáním může způsobit porušení zájmu chráněného v trestním zákoníkem ve smyslu §15 odst. 1 písm. b) TZ.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,

*a) vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky **obchodní činnosti nebo jiného podnikání,***

*b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného **značný prospěch,** nebo*

*c) dopustí-li se takového činu ve **značném rozsahu.***

Ve třetím odstavci přistupují okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, z hlediska závažnosti se zde proto jedná o **kvalifikovanou SPTČ**.

V písm. a) se jedná o jinou skutečnost [viz §17 písm. b) TZ]. Zde postačí forma zavinění z nedbalosti. Podnikáním se rozumí soustavná činnost uskutečňována samostatně podnikatelem, který podniká vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost za cílem dosažení zisku.

V písm. b) se jedná o těžší následek [viz §17 písm. a) TZ]. Postačí zde forma zavinění z nedbalosti s odkazem na § 268 odst. 3 písm. a) TZ.

V písm. c) se jedná o jinou skutečnost [viz §17 písm. b) TZ]. Zde také postačí forma zavinění z nedbalosti s odkazem na § 268 odst. 3 písm. b) TZ.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

*a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného **prospěch velkého rozsahu,** nebo*

*b) dopustí-li se takového činu ve **velkém rozsahu.***⁴⁴

Ve čtvrtém odstavci přistupují okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, z hlediska závažnosti se zde proto jedná o **kvalifikovanou SPTČ**.

V písm. a) se jedná o těžší následek [viz §17 písm. a) TZ]. Postačí zde forma zavinění z nedbalosti. Prospěchem velkého rozsahem ve smyslu § 138 odst. 1 TZ se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5.000.000Kč. Postačí zde forma zavinění z nedbalosti.

⁴⁴ NOVOTNÝ, F., a kol. Trestní zákoník 2010. Praha : EUROUNION Praha, s.r.o., 2010, s. 520. ISBN 978-80-7317-084-4

V **písm. b)** se jedná o těžší následek [viz §17 písm. a) TZ]. Postačí zde forma zavinění z nedbalosti. Velkým rozsahem ve smyslu § 138 odst. 1 TZ se rozumí škoda dosahující částky nejméně 50.000Kč. Postačí zde forma zavinění z nedbalosti.

6 Algoritmus postupu celního úřadu při detekci padělaného zboží

V této kapitole se budu zabývat nejdříve obecně Celní správou České republiky a jejími kompetencemi. Následně se zaměřím na postup orgánů celní správy při dovážení zboží podléhající ochraně duševního vlastnictví.

6.1 Organizace a působnost Celní správy

Zabezpečuje výkon kompetencí v okruhu cel a daní, a také některých nefiskálních činností ve prospěch ČR a jejich občanů. Orgány Celní správy ČR představují Generální ředitelství cel, jež je podřízeno Ministerstvu financí a Celní úřady podřízené GŘC. Tyto orgány jsou správním úřadem a organizační složkou státu.

GŘC koná svoji působnost celorepublikově a je nadřízeným orgánem 15 celním úřadům s vymezenou působností. Celní úřady vykonávají působnost na území vyššího územního samosprávného komplexu s výjimkou jeho částí tvořící celní prostor CÚ Praha Ruzyně.⁴⁵

6.2 Úkoly Celní správy

CS ČR má dva základní úkoly, kterými jsou ochrana a regulace domácího trhu prostřednictvím vybírání celních poplatků z dováženého zboží a dohled nad tím, aby dovezené zboží neohrožovalo život a zdraví jak lidí, stejně i živočichů a rostlin. Důsledkem vstupu ČR do EU bylo nejenom zrušení běžných kontrol na hranicích ČR a významnému poklesu počtu zaměstnanců, avšak především přibrání nových úkolů a kompetencí mnohdy převyšujících její zásadní fiskální roli.

V současné době jsou orgány CS ČR začleněny do systému celního dohledu, jenž je prováděn u zboží v rámci jednotného celního území EU.

⁴⁵ Interní dokumenty CSČR

Dle zvláštních zákonů CS ČR provádí kontroly v nákladní silniční dopravě. K těmto kontrolám se řadí kontrolní vážení a měření jízdních souprav, dodržování povinných přestávek řidičů, plnění podmínek přepravy nebezpečného materiálu a atd... Na stanovených úsecích dálnic a rychlostních komunikacích konají orgány CS kontrolu dodržování povinnosti hrazení poplatků za jejich používání.

Dalším úkolem CS ČR je provádění kontrol v oblasti zahraničního obchodu se zbraněmi a vojenským materiálem, pohybu biologických látek, radioaktivních materiálů, přepravy a nakládání s odpady anebo obchodu s chráněnými rostlinami a živočichy. Celní správa rovněž koná kontrolní činnosti v oblasti nelegální zaměstnanosti cizinců.

Působení Celní správy v oblasti odhalování trestných činů je popsána v následující kapitole.

Celní správa je také výhradním správcem spotřebních daní, což znamená, že je zmocněna k vyměřování a vybírání spotřebních daní nejen z vybraných výrobků dovezených nebo vyvezených či z vybraných výrobků vyrobených na území ČR.

V neposlední řadě plní celní orgány úkoly ve sféře ochrany duševního vlastnictví, kdy zpravidla při kontrolách prováděných v rámci společných akcí s Českou obchodní inspekcí zajišťují velika množství neoprávněných napodobenin a padělků. S touto činností souvisí následující kompetence CS ČR spočívající v obecné kontrole bezpečnosti zboží, na což se orgány Celní správy zaměřují při jeho propouštění do volného oběhu a to především kontrolou povinných dokumentů potvrzujících jeho bezpečnost.

Celní správa je také zařazena do Integrovaného záchranného systému ČR, v němž spolupracuje s ostatními bezpečnostními a záchrannými sbory v mimořádných a krizových situacích.⁴⁶

6.3 Působnost Celní správy v oblasti odhalování trestných činů

Kompetence v oblasti odhalování trestné činnosti vycházejí z postavení celních orgánů, jakož to orgánů činných v trestním řízení v případech, kdy se trestní řízení týká některého trestného činu souvisejícího s celními anebo daňovými předpisy, konáními spojenými s porušováním autorského práva, omamnými látkami a dalšími v

⁴⁶ Interní dokumenty CSČR

souvislosti s výkonem působnosti CS ČR. Touto problematikou se v Celní správě zabývají útvary pátrání, jež mají při své činnosti směřující k odhalování trestných činů oprávnění používat prostředků uvedených v následujících kapitolách. ⁴⁷

6.4 TČ věcně příslušné pověřeným orgánům CS

- Podle současné úpravy trestního zákoníku jsou pověřeným orgánům CS ČR věcně příslušné tyto trestné činy:

- § 164 Neoprávněné odebrání tkání a orgánů
- § 167 Nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem
- § 191 Šíření pornografie
- § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
- § 231 Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat
- § 240 Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby
- § 243 Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení
- § 244 Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží
- § 245 Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti
- § 247 Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství
- § 260 Poškození finančních zájmů Evropské unie
- § 261 Porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou
- § 262 Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití
- § 263 Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití
- § 264 Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití
- § 265 Provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence
- § 266 Porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem
- § 267 Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sbíрка zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

- § 268 Porušení práv k ochranné známce a jiným označením
- § 269 Porušení chráněných průmyslových práv
- § 270 Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi
- § 280 Vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků
- § 281 Nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky
- § 282 Nedovolená výroba a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu
- § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy
- § 288 Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem
- § 298 Neoprávněné nakládání s odpady
- § 298a Neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu
- § 299 Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami
- § 300 Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti
- § 305 Neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat
- § 311 Teroristický útok ⁴⁸

6.5 Pověřený celní orgán v postavení orgánu činného v trestním řízení

Pověřeným celním orgánem k provádění úkonů trestního řízení je celní orgán, jenž je uveden v § 4 odst. 1 písm. d) a § 8 odst. 2 písm. b) zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.

Trestní řízení je v celní správě prováděno za cílem řádného objasnění trestného činu a jeho pachatele, přičemž pověřené celní orgány se snaží o objasnění a zdokumentování jednání, v němž spatřují trestný čin a dopadení osoby, u jež existuje podezření, že se tohoto jednání dopustila. Kromě toho usilují o zajištění veškerých důkazů, jež takové skutečnosti prokazují anebo vyvracejí.

⁴⁸ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

Pověřené celní orgány postupují při provádění úkonů trestního řízení podle zásad uvedených v Trestním řádu. Při této činnosti jsou oprávněny požadovat nezbytnou pomoc a součinnost od ostatních orgánů činných v trestním řízení. 49

6.6 Postup celních orgánů před zahájením trestního stíhání

Pověřený celní orgán má za úkol provádět šetření za účelem zjištění skutečností nasvědčujících spáchání trestného činu na základě trestního oznámení, vlastních poznatků či podnětů jiných orgánů anebo osob. Zároveň je nutno provádět opatření k zabránění trestné činnosti.

Oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl trestný čin spáchán, je oprávněný celník povinen přijmout. V takovém případě oznamovatele poučí a sepíše s ním Protokol o trestním oznámení tak, aby byly získány podklady pro další řízení. V případě že se ukazuje, že oznamovatel může být v trestním řízení svědkem a je zřejmé, že před soudem již nebude možné jej vyslechnout, jedná se o neopakovatelný úkon a oznamovatele vyslechne oprávněný celník za účasti soudce podle § 97 až § 104 TrŘ. *„Jako svědka vyslechne i osobu mladší patnácti let a osobu, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti.“*⁵⁰

Jestliže pověřený celní orgán není místně příslušný, přidělí trestnímu oznámení spisovou značku, sepíše Záznam o zahájení úkonů trestního řízení a věc bez průtahů místně příslušnému orgánu postoupí. Jestliže není příslušný věcně, odkáže oznamovatele na orgány PČR.

V případě že pověřený celní orgán zjistí, že se vyskytuje důvodné podezření ze spáchání trestného činu, zahájí trestní řízení formou trestního prověřování. Oprávněný celník je povinen o zahájení úkonů trestního prověřování bez prodlení sepsat záznam, jehož opis doručí státnímu zástupci prokazatelným způsobem do 48 hodin. Záznam musí být obstarán podpisovou doložkou příslušného služebního funkcionáře. Oprávněný celník do něj uvede okolnosti, jež k zahájení řízení směřovaly a jak se o nich

⁴⁹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁵⁰ Vnitřní předpis CS – SPČ 42/2005 – postup pověřených celních orgánů v trestním řízení, s. 44

dozvěděl. Další povinností oprávněného celníka je prokazatelně vyrozumět příslušný útvar SKPV o objektu trestního řízení.⁵¹

6.7 Úkony prováděné pověřeným celním orgánem

„K objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje pověřený celní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu.“⁵²

V rámci této činnosti provádí úkony, k jímž je oprávněn, zejména:

Vyžádání vysvětlení

Pověřený celní orgán je oprávněn písemně, telefonicky anebo osobně vyzvat osobu k podání vysvětlení a určit jí, kdy a kam se má dostavit. Pokud se osoba bez řádné omluvy nedostaví, může jí být uložena pokuta, anebo může být předvedena.

Oprávněný celník sepisuje úřední záznam o obsahu vysvětlení osob a státních orgánů, jestliže se nejedná o neodkladný či neopakovatelný úkon. Tento záznam slouží obviněnému a státnímu zástupci jako podklad v rozhodování, zda má být osoba vyslechnuta jako svědek a též soudu, jestli takový důkaz skutečný. Úředního záznamu smí být před soudem použito jako důkazu, pouze umožňuje-li to trestní řád. Vysvětlení se zpravidla provádí formou pohovoru s kladením otázek a dokumentuje se v podobě úředního záznamu. Ten je možno zpracovat po získání informací od osoby podávající vysvětlení bez její přítomnosti, anebo v její přítomnosti, kdy má záznam náležitosti protokolu podle § 55 TrŘ.

Všechny osoby mají při podání vysvětlení právo na právní pomoc advokáta, jenž se musí prokázat plnou mocí a členstvím v advokátní komoře nebo příslušností k advokátní kanceláři. Advokát nesmí osobě dávat rady, jak má odpovědět na otázku, již

⁵¹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁵² Vnitřní předpis CS – SPČ 42/2005 – postup pověřených celních orgánů v trestním řízení, s. 45

oprávněný celník vyslovil či zasahovat bez jeho souhlasu do podávaného vysvětlení.

53

Přibrání znalce a odborné vyjádření

Pověřený celní orgán je zmocněn vyžadovat odborná vyjádření v případech, kdy je v trestním řízení k objasnění některých skutečností zapotřebí odborných znalostí. V některých komplikovanějších případech však odborné vyjádření nestačí a je třeba přibrat znalce, zapsaného na seznamu znalců a tlumočnicků a vyžaduje-li to situace, je eventuální přibrat i znalce dva. Oprávněný celník znalce poučí o ustanovení § 106 TrŘ, stanoví mu uměřenou lhůtu k vydání znaleckého posudku a poskytne vysvětlení, eventuálně povolí nahlédnutí do spisu. Znalecký posudek může předložit i strana, a má-li veškeré náležitosti, pohlíží se na něj, jako by jej vyžádal pověřený orgán. Ten je ve výjimečných případech oprávněn přibrat k podání znaleckého posudku anebo přezkoumání podaného posudku vysokou školu, vědecký ústav či státní orgán.⁵⁴

Obstarávání písemností

Oprávněný celník může před zahájením trestního stíhání v rámci trestního řízení získávat podklady jako spisy, anebo jiné písemnosti. Tyto písemnosti je povinen zařazovat do trestního spisu s ohledem na zachování povinnosti státem uložené nebo uznané mlčenlivosti a ochrany utajovaných skutečností dle zvláštního zákona.⁵⁵

Opis rejstříku trestů

V případech, kdy je pro trestní řízení nezbytné zjištění kriminální minulosti podezřelého, požádá oprávněný celník cestou operačního centra odboru 60 analýzy a informační podpory GŘC o opis rejstříku trestů. Operační centrum pošle opis žadateli nejpozději následující pracovní den po zhotovení. Jedná-li se o zkrácené přípravné

⁵³ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁵⁴ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁵⁵ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

řízení, pak se vyžaduje o opis rejstříku trestů vždy a výpis se stane součástí zprávy, jež je státnímu zástupci předkládána.⁵⁶

Ohledání a jeho kriminalistická dokumentace

Ohledání se provádí v situacích, kdy je přímým pozorováním nutné určit skutečnosti důležité pro trestní řízení. Odborné úkony ve spojitosti s ohledáním provádí ve většině případů kriminalistický technik, výjimečně se přibírá kriminalistický expert nebo znalec. Ohledání místa činu a věci se uskuteční, jestliže lze předpokládat, že pachatel zanechal na místě činu věci anebo stopy, mající s prověřovanými skutečnostmi souvislost.

Oprávněný celník sepíše o průběhu ohledání protokol, ve němž se dokumentuje jeho průběh a výsledky.

K protokolu o ohledání se připojuje topografická dokumentace a fotografická dokumentace nebo videodokumentace. Topografická dokumentace místa činu je zpravidla uskutečňována v průběhu jednotlivých fází ohledání a lze při ní využít měřičské metody, fotogrammetrické metody či zaměřování podle GPS. Topografickou dokumentaci realizuje zpravidla kriminalistický technik a jejím výsledkem je náčrtek či plánec. Navigační systém GPS se použije např. k dokumentování polohy individuálních stop v nepřehledném terénu.

Fotografická dokumentace místa činu je také prováděna v jednotlivých fázích ohledání. Provádí se fotografie orientační, celková situační, polodetailní, detailní a celková přehledná. Fotografická dokumentace předmětů a stop se provádí na jejich původním místě s přiloženým fotografickým měřítkem a číslem. Při zajišťování mikrostop se fotografují části předmětů, ze kterých byly sejmuty a do fotografie se místo sejmutí mikrostopy dodatečně vyznačí šipkou.

Při videodokumentaci místa činu nebo předmětů a stop se postupuje podobně jako při fotografické dokumentaci.⁵⁷

⁵⁶ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁵⁷ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

Odběr biologického materiálu

Pokud je odběr sjednocen se zásahem do tělesné integrity, vykoná jej lékař (zpravidla odběr krve). V opačném případě jej provede osoba, jež se odběr týká, anebo s jejím svolením kriminalistický technik či celník. Vyhodnocení vzorků biologického materiálu anebo odbornou expertizu provádí odborná kriminalistická zařízení jako je celně kriminalistické pracoviště GŘC, OKTE, či kriminalistický ústav PČR. Tato pracoviště předávají specializovaná vyjádření, posudky či expertízy oprávněnému celníkovi, jenž je založí do spisu.⁵⁸

Zjišťování totožnosti osob pomocí daktyloskopování

Pověřený celní orgán může k nalezení totožnosti osoby použít daktyloskopické otisky, jejichž snímání provádí kriminalistický technik. Při snímání otisků prstů, dlaní či chodidel se použije daktyloskopické černí nanášené gumovým válečkem na podložku či přímo. Lze použít i speciální folie anebo zařízení jako je Print-Master. Kresba papilárních linií na pořizovaných otiscích musí být plynulá, čitelná a musí zachycovat maximální plochu otiskované části lidského těla. Z otisků obvykle kriminalistický technik vyhotoví daktyloskopickou kartu, jež slouží k ověření totožnosti, porovnání s jinými daktyloskopickými stopami, anebo zjištění, zda osoba v minulosti nespáchala jiný trestný čin.⁵⁹

6.8 Neodkladné a neopakovatelné úkony

Pověřené celní orgány mohou v rámci trestního řízení před zahájením trestního stíhání provádět rovněž neodkladné či neopakovatelné úkony. V protokole o úkonu provedeném v tomto smyslu poté musí vždy uvádět, proč se jedná o neodkladný či neopakovatelný úkon, protože splnění těchto podmínek v předběžném projednání obžaloby a v hlavním líčení přezkoumává soud.

⁵⁸ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁵⁹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

Pověřené celní orgány smí provádět pouze tyto neodkladné úkony:

- Domovní prohlídka (§ 83 TrŘ)
- Prohlídka jiných prostor a pozemků (§ 83a TrŘ)
- Osobní prohlídka (§ 83b TrŘ)
- Vstup do obydlí, jiných prostor a na pozemek (§ 83c TrŘ)
- Zadržení zásilky (§ 86 TrŘ)
- Otevření zásilky (§ 87 TrŘ)
- Záměna zásilky (§87a TrŘ)
- Sledovaná zásilka (§87b TrŘ)
- Odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88 TrŘ)
- Výslech svědka (§ 101 a nasl., §158a
- Rekognice (§ 104b, 158a TrŘ)

Neopakovatelným úkonem je úkon, jenž nebude před soudem možno provést. Takovým úkonem může být například výslech svědka nebo rekognice. ⁶⁰

6.9 Operativně pátrací prostředky

Pověřený celní orgán může v trestním řízení použít operativně pátracího prostředku předstíraný převod anebo sledování osob a věcí. Těchto prostředků smí použít, jen tehdy, nelze-li dosáhnout sledovaného cíle jiným způsobem, anebo by jej bylo možno dosáhnout za podstatně ztížených podmínek. Při tom je pověřený celní orgán povinen řídit se zásadou zdrženlivosti a přiměřenosti, za což je odpovědný služební funkcionář. Jestli jsou při použití těchto prostředků zákonně získány zvukové, obrazové anebo jiné záznamy, lze jich aplikovat jako důkazu.

⁶⁰ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

Oprávnění celníci oddělení 71 CÚ a odboru 31 GŘC mohou v rámci řízení o trestných činech používat podpůrných operativně pátracích prostředků, jako jsou krycí doklady a krycí prostředky, zabezpečovací technika, zvláštní finanční prostředky a využití informátora. Podmínky využití podpůrných operativně pátracích prostředků jsou stanoveny vnitřním aktem řízení.⁶¹

6.10 Ukončení trestního prověřování

Povinností celních orgánů je prověření skutečností nasvědčujících tomu, že byl trestný čin spáchán. K tomuto trestní řád v § 159 stanovuje lhůtu:

- Do 2 měsíců od jejich přijetí v případě, že je věc příslušná samosoudci a nekoná se zkrácené přípravné řízení.
- Do 3 měsíců v případech kdy je jiná věc příslušná okresnímu soudu.
- Do 6 měsíců v případech kdy je věc v prvním stupni příslušná krajskému soudu.

V prvním stupni konají krajské soudy řízení ve věcech trestných činů, jež jsou spáchány porušením celních předpisů anebo předpisů souvisejících s dovozem, vývozem či tranzitem zboží, pokud za ně zákon ukládá trest odnětí svobody s dolní hranicí nejméně pěti let, anebo výjimečný trest, nebo jedná-li se o trestné činy vyjmenované v § 17 TrŘ.

Pověřený celní orgán požádá státního zástupce písemnou formou o prodloužení lhůty, jestliže nebyl podnět nebo oznámení prověřen v zákonem stanovené lhůtě. Toto učiní po konzultaci s metodikem trestního řízení nejpozději 5 pracovních dnů před uplynutím lhůty. V žádosti oprávněný celník uvede, jaké důvody jej k prodloužení lhůty vedou, jež potřebné úkony ještě nebyly vykonány a po jakou dobu bude prověřování pokračovat. V případě, že trestní prověřování neskončí ani v tak prodloužené lhůtě, postupuje oprávněný celník totožným způsobem s tím rozdílem, že spolu s žádostí předkládá trestní spis, aniž by jej státní zástupce vyžádal.⁶²

⁶¹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁶² ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

6.11 Způsoby ukončení trestního prověřování

Předání věci policejnímu orgánu PČR pověřenému vyšetřováním k zahájení trestního stíhání

Jestliže skutečnosti, jež byly zjištěny a odůvodněny nasvědčují tomu, že byl trestný čin spáchán a že jej spáchala konkrétní osoba, pověřený celní orgán v souladu s §162 odst. 1 TrŘ věc postoupí k zahájení trestního stíhání PČR - policejnímu orgánu pověřenému vyšetřováním. Povinnost pověřeného celního orgánu opatřovat nebo provádět důkazy na podkladě dožádání orgánu, jenž vyšetřování provádí, zůstává i nadále.

„Pověřený celní orgán předává věc zásadně písemně.“⁶³

Sepisuje tzv. Návrh na zahájení trestního stíhání, v němž uvede jeho spisovou značku, datum, útvar a příjemce, dále popis skutku, právní kvalifikaci jednání, totožnost podezřelého, seznam a vyhodnocení důkazů, údaje o zajištěném zboží a také jméno oprávněného celníka včetně kontaktů. Oprávněný celník návrh prokazatelným postupem předá spolu se spisovým materiálem, zpravidla osobně.

Nastane-li situace, kdy se policejní orgán, jemuž byla věc předána k zahájení trestního stíhání, pokládá za nepřislušný, předá spis státnímu zástupci, jemuž své stanovisko zdůvodní. Jestliže policejní orgán PČR odmítne věc převzít, vydá pověřenému celnímu orgánu své stanovisko. Pokud spis nepřevzme a vydání stanoviska odmítne, sepíše oprávněný celník o průběhu jednání úřední záznam, jenž založí do spisu a zároveň jej předá nadřízenému služebnímu funkcionáři. Služební funkcionář pak zajistí předložení spisu státnímu zástupci.⁶⁴

Předání věci státnímu zástupci s návrhem na potrestání ve zkráceném přípravném řízení

Pokud výsledky trestního řízení ve zkráceném řízení opravňují k podání návrhu na potrestání, pak pověřený celní orgán předá spisový materiál spolu se správou

⁶³ Vnitřní předpis CS – SPČ 42/2005 – postup pověřených celních orgánů v trestním řízení, s. 60

⁶⁴ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

o výsledku tohoto řízení a písemnostmi státnímu zástupci. Toto učiní zprostředkováním předávacího přípisu. Pokud pověřený celní orgán současně s věcí předává zadrženého podezřelého nebo zajištěnou věc, musí tyto skutečnosti do přípisu uvést.

V případě že v průběhu zkráceného přípravného řízení zadržený podezřelý nezvolil obhájce a nebyl ve lhůtě 48 hodin propuštěn na svobodu, musí o tom oprávněný celník informovat státního zástupce a to s dostačujícím předstihem, aby bylo možno podezřelému obhájce určit v rámci nutné obhajoby.

Pokud je podezřelý zbaven způsobilosti k právním úkonům, anebo je jeho způsobilost omezena, musí mít obhájce již od sdělení podezření.⁶⁵

Odložení věci

Pověřený celní orgán věc usnesením odloží v případech, kdy nejde o podezření z trestného činu a věc nelze vyřídit jiným způsobem. Takto může oprávněný celník učinit:

a) Usnesením dle § 159a odst. 2 TrŘ je-li trestní stíhání nepřijatelné vzhledem k ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) až j).

b) Usnesením před zahájením trestního stíhání dle § 159a odst. 3 TrŘ v případech, kdy by bylo trestní stíhání neúčelné v souvislosti s okolnostmi, které uvádí § 172 odst. 2 písm. a) či b) TrŘ. Takové rozhodnutí oprávněný celník činí většinou po konzultaci se státním zástupcem nebo na jeho pokyn.

c) Pověřený celní orgán věc odloží také dle § 159a odst. 5 TrŘ v případě, kdy se nepodařilo zjistit skutečnosti, které by opravňovaly zahájit trestní stíhání dle § 160 TrŘ. Pokud tyto důvody pominou, bude věc předána příslušnému orgánu PČR k zahájení trestního stíhání.

„Státní zástupce může věc odložit, jestliže z výsledků prověřování vyplývá, že nastaly okolnosti uvedené v § 172 odst. 2 písm. c) TrŘ.“⁶⁶

⁶⁵ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁶⁶ Vnitřní předpis CS – SPČ 42/2005 – postup pověřených celních orgánů v trestním řízení, s. 58

Pokud je znám poškozený, pověřený celní orgán mu usnesení o odložení věci doručí. Poškozený má v tomto případě právo podat stížnost, jež má odkladný účinek. Stížnost předloží spolu se spisem oprávněný celník k rozhodnutí státnímu zástupci, v případě že jí sám nevyhoví v rámci autoremedury ve smyslu § 146 odst. 1 TrŘ. Oznamovatel bude o odložení věci vyrozuměn, pokud o to požádal.

Usnesení o odložení věci dle § 159a odst. 2,3 a 5 TrŘ bude státnímu zástupci do 48 hodin prokazatelným způsobem doručeno.⁶⁷

Odevzdání věci

Pověřený celní orgán nebo státní zástupce věc odevzdá, pokud nejde o podezření z trestného činu a věc bude projednána jinak nežli jejím odložením.

Oprávněný celník věc odevzdá příslušnému orgánu, aby ji projednal jako přestupek anebo jiný správní delikt, přičemž tímto orgánem může být celní úřad nebo jiný správní orgán.

V případech, kdy se protiprávního jednání dopouští osoby, které jsou vyňaty z působnosti zákona o přestupcích, odevzdá oprávněný celník věc jinému orgánu k projednání kárnému anebo kázeňskému. Takovým orgánem je příslušný osobě nadřízený funkcionář jako např. ředitel věznice, předseda soudu apod.⁶⁸

Předání věci jinému policejnímu orgánu pro věcnou nepříslušnost

Pověřený celní orgán, jenž provedl šetření a překvalifikoval jednání podezřelé osoby na trestný čin, k němuž není příslušný, postoupí spis k provedení dalšího šetření věcně a místně příslušnému policejnímu orgánu. Udělá tak přípisem, v němž uvede zejména jeho spisovou značku, datum, útvar a příjemce, dále popis skutku, který z šetření vyplynul, kvalifikaci jednání a zdůvodnění věcné, nebo místní příslušnosti. Případný spor o příslušnost mezi těmito orgány posuzuje státní zástupce.⁶⁹

⁶⁷ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁶⁸ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

⁶⁹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

Dočasné odložení trestního stíhání

Pověřený celní orgán může se souhlasem státního zástupce dočasně odložit zahájení trestního stíhání dle § 159b TrŘ, pokud je to přiměřené vzhledem k objasnění trestné činnosti páchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo jiného úmyslného trestného činu, anebo zjištění jejich pachatelů. Takto může učinit na dobu nezbytnou, jež však může trvat nejdéle dva měsíce. Po uplynutí lhůty ji může státní zástupce na návrh pověřeného celního orgánu prodloužit o dva měsíce a to i opakovaně za podmínky, že důvody, jež k dočasnému odložení trestního stíhání vedly, trvají i nadále. Jakmile však tyto důvody pominou, předá pověřený celní orgán věc bezodkladně do vyšetřování v souladu s § 162 odst. TrŘ.

Oprávněný celník o dočasné odložení sepíše záznam, jenž do 48 hodin pošle státnímu zástupci. Záznam musí obsahovat popis skutečností, které odůvodňují zahájení trestního stíhání a rovněž příčiny a dobu dočasného odložení.⁷⁰

6.12 Vzájemné vztahy státního zástupce a pověřeného celního orgánu

Státní zástupce vykonává dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení již od samého počátku, tedy od sepsání záznamu dle § 158 odst. 3 TrŘ, nebo provedení neodkladných či neopakovatelných úkonů v bezprostřední souvislosti s tímto záznamem. Má ve vztahu k pověřeným celním orgánům dominantní postavení. Je oprávněn ukládat jim provedení úkonů, jež jsou třeba k objasnění věci nebo zjištění pachatele, pokud jsou k jejich provedení oprávněny. Dále je státní zástupce oprávněn vyžadovat od pověřených celních orgánů spisy, dokumenty a materiály.

Pokud vyžaduje spis, jenž podléhá utajení, smí se s takovým spisem seznamovat jen státní zástupce určený ke styku s utajovanými skutečностями v příslušném stupni utajení.

Státní zástupce je též oprávněn vyžadovat zprávu o tom, jak pověřené celní orgány postupují při prověřování oznámení.

Záměrem pokynů státního zástupce udělovaných pověřeným celním orgánům je zvláště zajistit opatření nezbytných podkladů jako jsou např. věci doličné,

⁷⁰ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

účetní doklady apod., dále nezbytných vysvětlení a též stop trestného činu např. daktyloskopických, pachových a podobně. Pokyny, jež státní zástupce udělil písemně, zakládá oprávněný celník do spisu. Jestliže jsou uděleny ústně, zpracuje o nich úřední záznam, který před založením do spisu předloží svému nadřízenému služebnímu funkcionáři.⁷¹

⁷¹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. IN Sběrka zákonů České republiky. 1961. částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

Závěr

Porušování práv duševního vlastnictví je v podmínkách světového hospodářství narůstajícím fenoménem, jenž představuje vážnou hrozbu pro národní ekonomiky a jejich podnikatelské subjekty. Vyskytuje se úplně běžně v jakýchkoliv částech světa, včetně nejvyspělejších zemí a řadí se mezi kriminalitu nerespektující žádné hranice. Způsobuje nejen závažné ekonomické škody, nýbrž může mít negativní účinky i v jiných oblastech (zdraví, bezpečnost apod.). Padělatelství a pirátství se staly jednáními stejně lákavými jako další kriminální aktivity organizované v početném měřítku, o čemž prozrazuje statistiky na stránkách Celní správy.

Problém porušování práv plynoucích z duševního vlastnictví a jiných nepříznivých jevů s tímto spojených je pro Českou republiku nadměru aktuální. Tato část kriminality prodělala od r. 1990 dramatický vývoj po stránce kvantitativní a kvalitativní tak, že boj s tímto fenoménem se stal státním zájmem, v jádru jedním ze žhavých témat současnosti.

V závěru své práce bych chtěla zhodnotit svoje cíle, které jsem si stanovila na začátku. Jimiž byl všeobecný přehled duševního vlastnictví, který jsem dokázala splnit a obecně charakterizovat. Přesněji základní pojmy, týkající se zvoleného tématu, základní rozdělení duševního vlastnictví na autorské právo a právo průmyslového vlastnictví a základní informace o Úřadu průmyslového vlastnictví. Následně jsem více rozebrala právo průmyslového vlastnictví, zejména ochrannou známku a průmyslový vzor, jež jsou rozděleny ve dvou kapitolách. U ochranné známky jsou uvedeny její funkce, používané druhy ochrany, vznik známky, doba platnosti a její zaniká. U průmyslového vzoru je popisován jeho vznik, doba platnosti a zánik. Mým zásadním cílem práce byla analýza skutkových podstat trestných činů a výklad vybraných pojmů. Myslím si, že tento cíl jsem splnila a pochopitelně rozepsala danou skutkovou podstatu trestných činů, za použití odborné literatury a platných zákonů a judikátů. Na konci je rozebrán algoritmus postupu celního orgánu při porušování práva duševního vlastnictví. Zde jsem využila informace a praxi z dosavadního zaměstnání u Celní správy České republiky. Jisté nejasnosti jsem konzultovala s kolegy, kteří se touto problematikou zabývají déle než já. Myslím si, že dané cíle se mi podařilo splnit, a touto prací jsem si více prohloubila zásadní informace ohledně postupu celních orgánů, při zjištění porušení práva duševního vlastnictví.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BÁLKOVÁ, S., *Ochranná známka a průmyslový vzor, jejich ochrana a padělání*. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2011, 148 s. ISBN 978-80-7418-110-8
2. ELIAS, S., STIM, R., *Patent, Copyright and Trademark*, 7th ed. p. cm., U.S.A : DELTA PRINTING SOLUTION, INC. 2004, 572 s. ISBN 1-4133-0055-3.
3. JAKL, L., a kol. *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s. : Metropolitan University Prague Press, 2014, 246 s. ISBN 978-80-87956-01-4
4. JAKL, L., *Právní ochrana průmyslového vlastnictví a jiného duševního vlastnictví*. 3. přeprac. Praha : Metroúpltní universita Praha, o.p.s., 2011. 166s. ISBN 978-80-86855-63-9
5. JELÍNEK J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vyd. Praha : LEGES, 2016, 1280 s. ISBN 978-80-7502-106-9.
6. KOLKOVÁ, V. *Duševní vlastnictví a jeho ochrana*. Praha, 2009. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Katedra společenských věd. Vedoucí bakalářské práce Jan Hejda, 47 s.
7. KŘÍŽ, J., a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha : Univerzita Karlova – Právnická fakulta, ISBN 978-80-8797-558-9
8. NOVOTNÝ, F., a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha : EUROUNION Praha, s.r.o., 2010, 840 s. ISBN 978-80-7317-084-4
9. NOVOTNÝ, O., DOLENSKÝ, A., JELÍNEK, J. aj. *Trestní právo hmotné, obecná část*. 4 přeprac. Praha : AISP Publishing s.r.o., 2003. 436 s. ISBN 80-86395-73-1
10. ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012, 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5
11. TELEČ, I., TŮMA, P., *Přehled práva duševního vlastnictví*. Praha : Doplněk, 2006, 114 s. ISBN 80-7239-198-4

Elektronické zdroje

1. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Autorské právo* [online]. c2017 [cit. 2018-02-02]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Autorsk%C3%A9_pr%C3%A1vo&oldid=15389495>
2. ¹ *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Úřad průmyslového vlastnictví* [online]. c2017 [cit. 2018-02-02]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C3%9A%C5%99ad_pr%C5%AFmyslov%C3%A9ho_vlastnictv%C3%AD&oldid=15677093>
3. *Úřad průmyslového vlastnictví: Poslání Úřadu a jeho postavení ve státní správě* [online]. 2017 [cit. 2018-02-02]. Dostupné z WWW: <http://www.upv.cz/cs/upv/zakladni-informace/poslani-uradu-a-jeho-postaveni-ve-statni-sprave.html>
4. *Bohemia Patent: Ochranná známka* [online]. Praha. [cit. 2018-02-04]. Dostupné z WWW: http://www.patent.cz/tm_oz.htm
5. *Patentoid.cz: Znáte všechny druhy ochranných známek v ČR?* [online]. 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z WWW: <https://www.patentoid.cz/blog/znate-vsechny-druhy-ochrannych-znamek-v-cr/znate-vsechny-druhy-ochrannych-znamek-v-cr/>
6. *Průmyslový vzor: Pojem průmyslový vzor* [online][cit. 2018-02-12]. Dostupné z WWW: <http://www.prumyslovy-vzor.cz/pojem-prumyslovy-vzor>
7. *epravo.cz: Pojmové znaky trestného činu* [online]. 2002 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z WWW: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pojmove-znaky-trestneho-cinu-16944.html>

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích ze dne 21. prosince 1990. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 86. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-527>
2. ČESKO. Zákon č. 478/1992 Sb. o užitých vzorech ze dne 26. října 1992. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 96. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-478>
3. ČESKO. Zákon č. 441/2003 o ochranných známkách ze dne 19. prosince 2003. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 147. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-441>
4. ČESKO. Zákon č. 207/2000 o ochraně průmyslových vzorů ze dne 21. července 2000. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 64. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-207>
5. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Trestní zákoník ze dne 09. února 2009. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
6. ČESKO. Zákon č. 21/1993 Sb. České národní rady, kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se provádějí další opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky ze dne 31. prosince 1993. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 7. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-21>
7. ČESKO. Zákon č. 355/2014 Sb. o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví ze dne 31. prosince 2014. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2014, částka 142. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-355>
8. ČESKO. Sdělení č. 191/1995 o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO) ze dne 19. září 1995. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 51. Dostupné z WWW: <https://zakonyprolidi.cz/cs/1995-191>
9. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1961. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1961, částka 66. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- interní materiály Celní správy
- Právní informační systém
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1225/2012-21
- Ústavní soud sp. zn.767/12-1
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1299/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 752/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 239/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1529/2015-41
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1292/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 834/2010
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 10 Tdo 314/2005

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Znak Nestlé

Obrázek č. 2 Znak Audi

Obrázek č. 3 Znak Lacoste

Obrázek č. 4 Znak Harry Potter

Obrázek č. 5 Tvar lahve Coca-cola

Obrázek č. 6 Kabelka Hermés

Obrázek č. 7 Hodinky Rolex

Obrázek č. 8 Lék na poruchu erekce

Přílohy

Případy dovezených padělků

- **Kabelka Hermès**

Obrázek č. 6: Kabelka

zdroj: *interní materiály celní správy*

Kabelka francouzské společnosti **Hermès**. Jedná se o ručně vyrobenou kabelku z pravé kůže typu BIRKIN. Jméno „Birkin též birkinka“ získala po herečce a zpěvačce Jane Birkin. Cena originálních výrobků se pohybuje mezi 150.000 Kč až 2.500.000 Kč. Prvním znakem padělku bylo zjištění, že zboží bylo odesláno z Asie. Jenže celnímu úřadu je známo, že tato společnost nedistribuuje zboží poštou z Asie. Dalším znakem byla uvedená cena, která se v případě padělku zpravidla pohybuje kolem 5.000 Kč. V popisu zboží nebývá uvedena značka Hermes, ale třeba jen luxusní kabelka, kabelka birkin a podobně. Následujícím vodítkem při prohlížení samotného zboží je jeho zabalení - prachový obal (ten látkový) je zpracován velmi nekvalitně, pak také originální výrobek nebude nikdy obsahovat různé plastové fólie a nálepky přímo na samotné kabelce či kovových součástech, dále pak samotný materiál není pravá kůže. Balení může obsahovat i různé certifikáty pravosti, plastové kartičky s výrobním číslem, hologramy a jiné důkazy o údajné pravosti a originalitě výrobku.

Pro porovnání hnědá kabelka uprostřed je originální výrobek a fotografie okolo ní jsou z dokumentace k padělané kabelce – je zde zachyceno jak příslušenství v podobě zámečku a dokumentace ke kabelce tak i umístění kabelky v prachovém sáčku.

- **Hodinky Rolex**

Obrázek č. 7: hodinky Rolex

zdroj: *interní materiály celní správy*

Hodinky Rolex Deepsea odkazují na ponor Jamese Camerona na dno Mariánského příkopu – kombinace barev ciferníku je tmavě modrá až černá. Technologie speciálního ventilu a kombinace prvotřídních materiálů jako je safírové sklíčko tlusté 5 mm či titanové pouzdro, umožňují hodinkám pobyt v hloubce až 3900 metrů, což odpovídá tlaku asi 3 tun na hodinky. Řemínek je vybaven systémem prodloužení bez použití náradí, tak aby potápěč mohl hodinky používat i přes potápěčský oblek. Cena originálu je asi 325 000 Kč. Cena na průvodních dokladech činila 15 USD což je cca 375 Kč. Uprostřed se nachází originální výrobek – hodinky značky Rolex a vlevo pak fotografie padělku. Vpravo dole je pak originální výrobek ze zadního pohledu a nad ním zadržovaný padělek

- Lék na poruchu erekce

Obrázek č. 8: lék na poruchu erekce

zdroj: interní materiály celní správy

Mezi pravidelné porušování práv duševního vlastnictví je lék na poruchy erekce neboli Viagra. Na levé straně se nachází originální balení, uprostřed padělek originálního balení a vpravo generické léčivo, avšak i toto porušuje průmyslový vzor společnosti Pfizer a proto bylo zadrženo jako padělek. Základem léku Viagra je účinná látka Sildenafil, která proslavila Viagru na celém světě a udělala z ní asi všeobecně nejznámější léčivo na světě. V roce 2013 vypršel patent na Sildenafil v Evropské unii a od té doby jej může kterýkoliv podnik vyrábět jako generikum. Generikum je lék se stejným chemickým složením, ale nesmí vypadat jako původní lék, tedy například generikum Viagry nesmí vypadat jako modrý kosočtverec, ten je chráněný průmyslovým vzorem. To samé platí o názisu Viagra či názisu Pfizer – ochranné známky společnosti Pfizer. Takže generikum může být například žlutý trojúhelník nebo červený čtvereček a může obsahovat názvy jako Suhagra či Kamagra.